

INCEST TRAUMA CENTAR - BEOGRAD
Grupa za podršku seksualno zlostavljanoj deci,
žrtvama incesta i žrtvama rata

Adresa: Mačvanska 8
11000 Beograd, Republika Srbija
Tel./fax + 381 11 386 13 32
e-mail: itcentar@eunet.rs
website: www.incesttraumacentar.org.rs

DA LI STE VEĆ ZASLUŽILI ČAST
DA VAM SE SEKSUALNO ZLOSTAVLJANO DETE POVERI?

SEKSUALNO ZLOSTAVLJANJE DECE JE SEKSUALNA EKSPLOATACIJA DETETA RADI UŽIVANJA ODRASLE OSOBE I OBUHVATA OPSCENE TELEFONSKE POZIVE, POKAZIVANJE INAČE POKRIVENIH DELOVA TELA, VOAJERIZAM, MILOVANJE, POKUŠAJ SILOVANJA, SILOVANJE, INCEST, DEČIJU PORNOGRAFIJU I DEČIJU PROSTITUCIJU.

INCEST JE SEKSUALNO ZLOSTAVLJANJE DETETA OD STRANE ODRASLE OSOBE OD POVERENJA ZA DETE I KOJA JE U POZICIJI MOĆI I AUTORITETA PREMA DETETU.

Najnoviji godišnji statistički podaci Incest Trauma Centra - Beograd
(period septembar 2008.-septembar 2009.)

U 16-oj godini rada, Incest Trauma Centar - Beograd uzastopno izlazi sa statističkim podacima na osnovu 9 prijavljenih slučajeva nedeljno koji su kao reprezentativni ušli u obradjeni uzorak Statistički podaci Incest Trauma Centra - Beograd su 2005. prepoznati i integrisani u polazni okvir Nacionalne strategije za borbu protiv nasilja nad ženama koju je izradilo Ministarstvo za socijalnu politiku, rad i zapošljavanje, i prezentovani 2007. godine od strane Vladinog tela, Saveta za prava deteta kao jedini zvanični podaci u zemlji (na bazi statističkih rezultata od osnivanja Incest Trauma Centra - Beograd, u januaru 1994.).

Uzorak u periodu od septembra 2008. do septembra 2009. godine je nastao u vreme kada smo prevenciju seksualnog nasilja ustanovile kao svoj strateški fokus od 2009. do 2013. Time smo zaokružile svoj osnovni prepoznatljivi identitet centra za kriznu intervenciju i orijentisale se prevashodno na prevenciju seksualnog nasilja (uz očuvanje i buduću rast svojih aktivnosti kao trening-centra). Održavajući i u budućnosti diskreciono pravo prijema izvesnog broja klijenata koji se obraćaju našoj službi, eksperti zu posvećujemo građankama i građanima na drugačiji način, interaktivni ji u javnosti, kako bismo što brže svi zajedno u

FILM "NOVO JE DA SAM BILA ZLOSTAVLJANA" ©Incest Trauma Centar - Beograd (trejler možete pogledati sad na <http://www.youtube.com/watch?v=sbzFcuJpGjM>)

Srbiji postigli da više niko ne može da kaže da ne poznaje osobu koja je zlostavljana ili da ne zna kako da postupi u slučaju sumnje ili saznanja da je dete izloženo seksualnom nasilju.

Svoje znanje i iskustvo kao praktičarki delimo i sa svim ustanovama i organizacijama koje nas kontaktiraju iz potrebe za stručnim konsultacijama / savetodavnim uslugama, kad su suočene sa slučajevima kad ni su sigurne kako da postupi.

U skladu sa prioritizacijom na prevashodno preventivne aktivnosti, u prethodnoj godini smo delovale kao servis koji je za građanke i građane sa predstorijom seksualnog nasilja, postepeno promenio vid pružanja psihološke asistencije. U odnosu na prethodnu statističku godinu, 28% manje dece i odraslih je primljeno u rad kroz sesije / susrete u kratkom ili dugom periodu, dok se za 24% uvećalo prijavljivanje seksualnog nasilja putem e-mail-a i telefona.

Za svaki od slučajeva koji su ušli u uzorak za period sept.2008. - sept. 2009. raspoložemo svim parametrima uvrštenim u našu bazu podataka (1-14) i iz godine u godinu, ovi parametri se mogu jednostavno porediti. Svakom detetu ili odrasloj osobi koja je preživela seksualno zlostavljanje i čije je iskustvo deo ovog uzorka smo u ličnim susretima u kratkom ili dugom roku pružile psihološku podršku. Prijavljivanje drugih slučajeva našoj službi su: 1. na nivou informacije u vezi koje smo pružile telefonsku podršku osobi koja poziva ili smo, na njen zahtev, eventualno prijavile drugim nadležnim službama ili 2. na nivou konsultacije drugim službama (VO i NVO) koje su u svom radu sretale slučajeve nasilja nad ženama i decom. Ovi slučajevi nisu ušli u uzorak koji u daljem tekstu predstavljamo.

U PERIODU SEPTEMBAR 2008. - SEPTEMBAR 2009.:
PODACI PROIZAŠLI IZ PRIJAVLJENIH SLUČAJEVA!

UZORAK 55.17 % deca koja su preživela seksualno zlostavljanje (od 2 do 18 god)
44.83% odrasle osobe koje su preživele seksualno zlostavljanje u detinjstvu
(od 18 do 42 god)

1. Polna struktura

- Osoba koje su preživele seksualno zlostavljanje (89.66% ženski pol, 10.34% muški pol)

Od 5 dece koja su preživela seksualno zlostavljanje, 4 su devojčice i 1 dečak.

- Počinilaca (94.44% muški pol, 5.56% ženski pol)

2. Vidovi incesta i njihova učestalost

- Otac - kćerka 37.93%
- Osoba poznata detetu van porodice - devojčice 17.24%
- Deda - unuka 13.79%
- Hraniatelj - kćerka 10.34%

- Očuh - pastorka 5.18%
- Osoba iz šire porodice - devojčica 5.17%
- Otac - sin 3.45%
- Brat od.. - sestra 3.45%
- Sestra od.. - sestra 3.45%

U 100% prijavljenih slučajeva našoj službi u prethodnom 12-omesečnom periodu, izvršilac je osoba poznata detetu. Od toga u 82.86% seksualno zlostavljanje se odvijalo u porodici. Pri javljanju Incest Trauma Centru-Beograd najčešće upravo slučajeva seksualnog nasilja u porodici, pokazatelj je poverenja građanki i građana u naš rad.

3. Počinioci i njihova učestalost

Otac 41.38%; Osoba poznata detetu van porodice (npr. porodični prijatelj, komšija, «privatni» profesor (koji dolazi kući detetu kao ispomoć za neki predmet), ćerka kućnih prijatelja) 17.24%; Deda 13.79%; Hranitelj 10.34%; Očuh 5.18%; Osoba iz šire porodice (npr. teća, ujna...) 5.17%; Brat od.. 3.45%; Sestra od.. 3.45%;

U 37.93% izvršilac je biološki otac, a u 56.9% se radi o figuri oca (zbirno i po redosledu učestalosti: biološki otac, hranitelj i očuh).

Zastupljenost dede kao počinioca je važno sagledati i kao potencijalni rizik da je postojalo seksualno zlostavljanje u prethodnoj generaciji (postoji mogućnost da je zlostavljao i svoju ćerku dok je bila dete ali da ni je obelodanjeno).

Zastupljenost maloletnih počinitelja seksualnog nasilja (brat, sestra od... ili rođeni brat u prethodnim statističkim godinama) može ukazati na njihovu ličnu predistoriju seksualnog nasilja obzirom da vrše seksualno nasilje već u do navršene 16 godine. Ova karakteristika je bila i razlog što je Incest Trauma Centar - Beograd obučavao osoblje zatvorskih ustanova za maloletna lica u Kruševcu i Valjevu u periodu 2007.-2008.

Važna napomena: hraniteljstvo kao vaninstitucionalna mera zbrinjavanja dece, bez upotrebe matrice procene rizika pri selekciji hranitelja i adekvatnog i upornog nadzora, predstavlja situaciju koja serijskim počiniocima (kao što su najčešće zlostavljači dece) daje bezbedan okvir za vršenje seksualnog nasilja.

4. Uzrast prvog incidenta

- 6 godina i 1 mesec

Za očekivati je da je ova granica niža, imajući u vidu da su ovo prijavljeni slučajevi koji su uvek vrh ledenog brega u odnosu na «sivu brojku», odnosno sve one situacije seksualnog zlostavljanja koje su deca saopštavala a odrasli ni su prepoznali ili su deca zauvek ćutala o svom iskustvu.

5. Trajanje

- Višemesečno 17.24%
- Višegodišnje 82.76%

Osobe koje su preživele seksualno zlostavljanje u detinjstvu su u proseku provele u nasilnoj situaciji 5 godina i 8 meseci. Gotovo NIKAD ne očekujte da se radi o jednom incidentu seksualnog nasilja (ne pomagati stereotip «dogodilo se samo jednom» koji nudi počinitelac).

6. Prijavljivanje u akutnoj situaciji

- U 37.93% seksualno nasilje je prijavljeno dok je još trajalo (u svim slučajevima se radi o deci do 14 godina).

7. Period između prvog incidenta i prijavi vanja

- U proseku 10 godina i 4 meseca.

U 62.07% slučajeva je proteklo minimum 1 godina do maksimum 25 godina od kad se zlostavljanje završilo pa do prijavi vanja našoj službi.

8. Jedno dete je bilo seksualno zlostavljano od strane

- Jednog počinioca u 89.55% slučajeva
- Tri i više počinitelaca 10.45% slučajeva

Reviktimizacija je čest fenomen zbog narušenih i oslabljenih ličnih granica deteta.

9. Jedan počinitelac je seksualno zlostavljao

- Jedno dete u 79.31% slučajeva
- Dva deteta u 6.90% slučajeva
- Četiri deteta u 13.79% slučajeva

Uobičajeno je da seksualni počinioci ponovljeno zlostavljaju i imaju veliki broj žrtava, naročito su deca „lake mete“. Ovo je direktna odgovornost osoba iz okruženja žrtve (npr. osoblje školskih ili predškolskih ustanova koje uočava znake upozorenja) koje sumnju ili saznanje o seksualnom nasilju ne prijavljuju nadležnim službama. Time počinioci dobijaju «zeleno svetlo» da mogu da vrše nasilje, da će tajna biti sačuvana i da neće biti kažnjeni.

10. Šta seksualno zlostavljanje sadrži (pogledati nasilne seksualne radnje date u definiciji na početku teksta, u ovoj godini bez prijava koje se tiču dečije prostytucije i dečije pornografije; tokom vršenja drugih nasilnih seksualnih radnji su korišćeni pornografski sadržaji koji prikazuju žene i decu;)

11. Upotreba fizičke prinude

U 10% slučajeva

Kod seksualnog zlostavljanja dece fizička prinuda i sila nisu neophodne. Moć, autoritet i poverenje su ključni («i dovoljni») za seksualnu zloupotrebu deteta. Fizička prinuda se koristila kad se počinitelj plašio da će dete obelodaniti lošu tajnu, kod adolescenata uzrasta od 11 do 13 godina.

12. Ko prijavljuje seksualno zlostavljanje i njihova učestalost?

- Sama osoba koja je preživela seksualno nasilje 41.38%
- Majka 34.48%
- Druge nadležne službe (socijalne i zdravstvene zaštite) 13.80%
- Baka 5.69%
- Osoba van porodice poznata detetu 4.65%

Neophodno je da svi društveni akteri ponesu odgovornost da non-stop ukazuju građanstvu i zaposlenima u državnim i nevladinim organizacijama na sprovođenje zakonske obaveze pri javljanju krivičnog dela i regulisane zakonske sankcije za neprijavlivanje krivičnog dela. Zapažanje se alarmantno odnosi na škole i predškolske ustanove koje su zauzete popularnom temom vršnjačkog nasilja, dok se nasilje nad decom u porodici koje je korijen problema - uporno ne otvara kao tema.

13. Obraćanje institucijama

Deca i odrasle osobe koje su preživele seksualno zlostavljanje su se obraćale institucijama:

- DA 51.72%
- NE 48.28% (osobe iznad 18 godina; dug period protekao po okončanju zlostavljanja, te krivično delo po KZ RS zastarelo ili ne žele da krivičnog gone i izvršioca, već samo da rade na seksualnoj traumi)

Institucije prema učestalosti (od slučajeva gde je zabeležen odgovor DA):

- Centar za socijalni rad 44.83%
- Policija 41.37%
- Zdravstvo 34.48%
- NVO 3.45%

14. Pružena podrška

Pružile smo psihološku podršku u ličnim susretima (klijentkinje/klijenti dolazile/i u Incest Trauma Centar - Beograd):

- U kratkom roku (do 6 meseci) u 13.80% slučajeva
- U dugom roku (više od 6 meseci) u 86.20% slučajeva

Uzorak uključuje 32.14% prijava sa mestom događaja van Beograda. Psihološku asistenciju u ličnim susretima u kratkom roku kombinovano sa telefonskim razgovorima su koristile najpre osobe van Beograda kao vid asistencije., Telefonsku podršku su koristile i majke kao kombinovani vid dok su im deca bila u radu u okviru naše službe.

.....

- Pružile 17 profesionalnih mišljenja u pisanoj formi za potrebe krivičnog postupka u zaštiti seksualno zlostavljane dece i na poziv suda se, u ime tima Incest Trauma Centra - Beograd, dr Ljiljana Bogavac koja vodi naš tim za rad sa zlostavljanom decom, pojavljivala na sudu u svojstvu svedoka.
- Od slučajeva koji su trenutno u radu u Incest Trauma Centru - Beograd, u ovoj godini su za 4 slučaja donete presude u vidu zatvorskih kazni u trajanju od 8 meseci do 3 godine. U 1 slučaju, doneta je oslobađajuća presuda.

Za očekivati u mesecima koji dolaze:

INCEST TRAUMA CENTAR-BEOGRAD ĆE U NAREDNOM PERIODU FINALIZIRATI SVOJU INICIJATIVU ZA UVOĐENJE TEME NASILJA NAD DECOM I ŽENAMA U ŠKOLSKI NASTAVNI PLAN I PROGRAM I UDŽBENIKE I SKREĆEMO PAŽNJU MEDIJA DA POMOGNU OSTVARENJE OVOG ZNAČAJNOG CILJA.

Beograd, 18. novembar 2009. godine

Za tim Incest Trauma Centra - Beograd
Dr Ljiljana Bogavac
zamjenica direktorke